

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 622/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Petrom Arendackým, advokátom, Železničiarska 13, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Pezinok sp. zn. 8C/25/2023 zo 16. októbra 2023 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/32/2024 z 30. apríla 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu bola 31. júla 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8C/25/2023 zo 16. októbra 2023 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8Co/32/2024 z 30. apríla 2024. Sťažovateľka navrhuje, aby boli napadnuté rozhodnutia zrušené, vec vrátená príslušnému súdu na ďalšie konanie a aby jej bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia.

II.

Skutkové východiská

2. Vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 8C/25/2023 sa žalobcovia domáhali, aby súd uložil sťažovateľke ako žalovanej povinnosť zaplatiť každému žalobcovi 2 308,37 eur s príslušenstvom. Žalobu odôvodnili tým, že každý z nich vlastnil do 28. februára 2022 ¼-ový spoluvlastnícky podiel na konkrétnych nehnuteľnostiach a rodinnom dome. Sťažovateľka bola spoluvlastníčkou týchto nehnuteľností v podiele ½ k celku a výlučnou vlastníčkou iného domu

postaveného na jednom z dotknutých pozemkov. Žalobcovia tvrdili, že sťažovateľka užíva viac, ako predstavujú jej spoluvlastnícke podiely na sporných pozemkoch.

3. O žalobe žalobcov rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 8C/25/2023 zo 16. októbra 2023 tak, že sťažovateľku zaviazal zaplatiť každému žalobcovi 2 308,37 eur a úrok z omeškania 5 % ročne zo sumy 2 308,37 eur od 25. mája 2023 do zaplataenia. Vo zvyšku úrokov z omeškania žalobu zamietol.

4. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie podrobne poukázal na všetky podstatné skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, a preto jeho rozhodnutie možno považovať v tomto ohľade za presvedčivé. So zreteľom na uvedené odvolací súd považuje skutkové a právne závery okresného súdu za správne a v celom rozsahu sa preto stotožňuje s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktoré viedli súd prvej inštancie k týmto záverom.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa sťažovateľky závery okresného súdu a krajského súdu v napadnutých rozhodnutiach sú nedostatočne odôvodnené v takom rozsahu, že nie je zrejmé, ako súdy vyhodnotili dôkazy rozhodujúce pre posúdenie veci (list vlastníctva, osvedčenie o dedičstve, kúpna zmluva), a zároveň arbitrárne, v rozpore so základnými zásadami logiky a právneho poriadku, keďže sú v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním (a to práve s uvedenými dôkazmi, s ktorými sa súd v odôvodnení opomenul vysporiadať), a teda sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň porušujú práva sťažovateľky na riadny a spravodlivý proces.

6. Sťažovateľka vytkla, že v odôvodnení napadnutých rozsudkov okresného a krajského súdu nie je žiadna zmienka o tom, ako sa súdy vysporiadali so skutočnosťou, že na [REDAKOVANÉ] je vyznačené vecné bremeno v jej prospech týkajúce sa spoluvlastníckych podielov žalobcov a pozostávajúce z práva prechodu a prejazdu cez jednu z dotknutých pozemkových parcelu a povinnosti strpieť realizáciu stavby rodinného domu na ďalšej dotknutej parcele. Rovnako súdy neuvádzajú, z akých dôvodov vyhovelí žalobe podanej žalobcami napriek tomu, že sťažovateľka bola oprávnená sporné nehnuteľnosti užívať v súlade s vecným bremenom a náhrada za zriadenie vecného bremena zrejme bola vyriešená v čase uzatvárania zmluvy. Pokiaľ by v zmluve nebolo dohodnuté, za akú odplatu sa zriaďuje vecné bremeno, podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov platí, že vecné bremeno bolo zriadené bezodplatne. Z rozsudkov súdov nie je teda podľa sťažovateľky zrejmé, v súlade s ktorým ustanovením zákona môžu žalobcovia ako spoluvlastníci, ktorých spoluvlastnícke práva sú obmedzené vecným bremenom v jej prospech, požadovať od sťažovateľky náhradu za užívanie nehnuteľností, pokiaľ sú tieto užívané v súlade s týmto vecným bremenom. Z § 137 Občianskeho zákonníka, na základe ktorého súdy žalobe vyhovelí, taká možnosť nevyplýva.

7. K zániku vecného bremena na spoluvlastníckych podieloch žalobcov došlo až povolením vkladu vlastníctva k týmto podielom v prospech sťažovateľky na základe kúpnej zmluvy z 12. januára

2022, k čomu došlo 27. februára 2022. Vecné bremeno teda platilo po celú dobu, za ktorú si žalobcovia uplatňovali náhradu, t. j. od 16. marca 2020 do 27. februára 2022.

8. Ak by súd v danej veci vychádzal z nesprávnosti predmetného údaju o existencii vecného bremena, bolo jeho povinnosťou tento svoj záver v rozhodnutí odôvodniť, čo však súd (ani prvostupňový, ani odvolací) neurobil. Podľa sťažovateľky je zrejmé, že súdy boli povinné, hoci len stručne (ale jasne a určito) zdôvodniť, ako sa vysporiadali s vykonanými dôkazmi preukazujúcimi existenciu vecného bremena v jej prospech. Súd prvej inštancie ani súd odvolací však v tomto smere v odôvodnení svojich rozhodnutí neponúkli žiadne vysvetlenie či argumentáciu, z ktorých by boli zrejmé ich myšlienkové pochody, a dokonca ani neuviedli konkrétne závery, z ktorých by bolo zrejmé aspoň to, k akému záveru o vplyve vecného bremena (prípadne k záveru o jeho neexistencii) na žalobou uplatnené nároky dospeli. Za daných okolností je sťažovateľka toho názoru, že ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov sú nepreskúmateľné a porušujú jej právo na spravodlivý proces.

9. Sťažovateľka uvádza, že v danej veci nepodala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, napriek tomu považuje ústavnú sťažnosť za prípustnú, pretože v danom prípade podanie dovolania nie je možné s poukazom na § 422 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu:

10. Právomoc ústavného súdu je v zmysle ústavného princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnutý rozsudok okresného súdu, keďže ho už preskúmal na základe odvolania sťažovateľky krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľke ochranu jej právam.

11. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti po dôkladnom zhodnotení jej dôvodov konštatuje, že hoci sťažovateľka *prima facie* namieta aj nedostatky v procese ustaľovania skutkovej stránky všeobecnými súdmi prejednávanej kauzy (čo nesvedčí v prospech dôvodnosti požiadavky, aby sa ochrany svojich základných práva najprv domáhala podaním dovolania), uvedený „skutkový segment“ svojho neúspešného sporu sťažovateľka neuvádza ako samostatný dôvod ústavnej sťažnosti, ale argumentuje ním preto, aby demonštrovala nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu (v spojení s napadnutým rozsudkom okresného súdu). V konečnom dôsledku je tak podľa názoru ústavného súdu (aj s poukazom na súhrn

argumentácie sťažovateľky uvedené v bodoch 5, 6 a 8 a jej tvrdenie o nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí) jediným podstatným dôvodom ústavnej sťažnosti nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozsudkov, konkrétne nedostatočné vysvetlenie, ako sa sudy vysporiadali s vykonanými dôkazmi preukazujúcimi existenciu vecného bremena v prospech sťažovateľky, ktorá má priamy dopad na úvahy o dôvodnosti žaloby na náhradu za užívanie zaťažených nehnuteľností.

13. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné sudy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa CSP, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

14. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

15. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017).

17. Ako vyplýva z už uvedeného uznesenia najvyššieho súdu, porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ústavnou

sťažnosťou napadnutý rozsudok krajského súdu je rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, a pokiaľ sťažovateľka namieta nenáležité odôvodnenie rozsudku krajského súdu, je zrejmé, že sa mohla ochrany svojich práv domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na skutočnosti uvedené v bode 14 a zdanlivo skutkovú povahu sťažovateľkinej kritiky ústavný súd tiež uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je rozhodujúce, či sťažovateľka namieta nedostatočnosť odôvodnenia v skutkovej rovine alebo v právnej rovine.

18. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužila, dovolanie nepodala. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľka v tomto prípade mala.

19. Pokiaľ sťažovateľka uvádza, že v danom prípade podanie dovolania nie je možné s poukazom na § 422 ods. 1 písm. a) a ods. 2 CSP, takáto argumentácia nemôže nijako obhájiť nepodanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Keďže sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

21. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu